

Tlhahlo ya Morutiši

Bana ba ithuta ka lentšu leo ba phelago go lona gomme ba šomiša dikwi tšohle tše ba nago natšo. Dilo tše bjalo ka go bona, go šomiša mantšu, go šomiša mahlo, ditsebe le tšhišinyego ya matsogo gammogo le dišomišwa tše di ba thušago gore ba theeletše le dilo tše itšego, di ba thuša go gopola dilo. Se se akaretša le go theeletša dikanegeto, go bušeletša mantšu le go a balela godimo, go opela, go opaopa, go raloka, go swantšhiša, le ditsela tše dingwe. Latela ditaello tše gabotse, kudu dithutong tše tša mathomo. Šomiša difolešekarata tše di lego letlakaleng la A3 go aga dipolelo le tlotlontšu (lebelela letlakaleng leo le lego gare ga puku ye). Šomiša dikgopolo tša gago o šomiše selo seo o bonago gore o ka se šomiša, se tla thuša bana.

Gopola gore bokgoni bja motheo wa go bala le go ngwala ke bjo:

1. Go bala medumo (o šomiša tšhišinyego, diswantšho, maswao, bjalobjalo).
2. Go kgetha medumo mantšung.
3. Go kopantšha medumo, go bolela, go kopantšha medumo go aga lentšu.
4. Go ithuta dibopego tša medumo.
5. Go ithuta go ngwala medumo le mantšu.

Latela ditlhahlo!

Diaekhone tše di lego ka tlase di thuša morutiši le baithuti go latela ditaello tša thuto.

 Morutiši/mothuši o a bala gomme a hloše.	 Lebelela — baithuti ba a kgetha, ba lebelele mantšu.	 Phensele — baithuti ba a ngwala.
 Bolela — baithuti ba bušeletša mantšu goba ba arabe dipotšišo.	 Nyaka o humane — baithuti ba swanetše ba humane mantšu goba dilo.	 Phensele ya mmala — baithuti ba a thala goba ba tsentshe mmala.
 A re šome — e bontšha mošomo wa baithuti.	 Go phaphatha — baithuti ba a phaphatha gomme ba bale.	 Go swaya — baithuti ba swaya karabo yeo e nepagetšego.

Ditlhahlo tše mmalwa:

Thuto ya 1: Nku yeo e lahlegilego

Morutiši/Mothuši: Šupa seswantšho sa nku khutlong ya letsogo la go ja gomme o re: “Lentšu le le bolela, nku”. Bitšang lentšu le ka go ntšhala morago gomme le gatelele modumo wa “nk”. A re bolelang ka moka re re nk nk nk. Mpontšheng gore nku e bjang. Bana ba ekiša mosepelo wa nku le ka mo e llago ka gona. Šupa lentšu leo le rego “modiši” Modiši o dirang? (O diša dinku).

Diragatša: Kgetha modiši yo a rakedišago dinku a di iše khutlong. Ba hlalose tše ka “go timela le go humana”. Bolelang ka ditiragalo tša go lahlegelwa ke eng goba eng ye bohlokwa, e ka ba dieta goba se sengwe. A ba lebelele gore lentšu leo le rego nku le tšwelela gakae kanegelong.

Polelo: Ba hlalose tše ka nako ya gonabjale le nako yeo e fetilego. Arola phapoši e be dihlopha tše pedi, sehlopha sa gonabjale le sa nako yeo e fetilego. Ba balele dipolelo gomme ba go šale morago ba di bale.

Nako ya Bible: Ba balele kanegelo goba kakaretšo ya kanegelo. Gape ye ke nako ya thapelo.

Go bala le go ngwala: A ba feleletše mantšu ao a ngwadilwego ka marothontho. A ba ngwalele dipukung tša bona ge e ba sekgoba sa go ngwalela ga se seo se lekanego. A ba thome ka go ngwala moyeng le

ditesekeng pele ba ka ngwala ka dipukung tša bona. Ba ngwalele le mmung ge ba ithutela ka ntle.

Mošomo: Ba rute koša ye: “Baba black sheep.”

Thuto ya 2: Papetlana ya silibera yeo e timetšego

Morutiši/Mothuši: Šupa lentšu leo le lego ka lepokisaneng, “papetlana ya silibera”. Bitša lentšu le “papetlana ya silibera” gomme bana ba go šale morago ba le bitše. Dira bjalo le ka “lebone.” Bala kanegelo gomme morago ga moo o ba bontšhe mantšu a diswantšho. Phaphatha diatla go tloga go 1 go ya go 10 ge o dutše o bitša dinomoro. “Mosadi wa mohloki o thabile”. O thabišitšwe ke eng? Bontšha lethabo. (Dira sefahlego seo se thabilego le seo se nyamilego).

Polelo: Gatelela botee le bontši, mohl. Papetlana ya silibera yeo e timetšego – dipapetlana tša silibera tšeo di timetšego.

Go lokela mebala: A ba lokele mebala dibopegong tšeo di lego letlakaleng.

Go bala: A ba bale polelo yeo e lego tlase letlakaleng.

Mongwalo: A ba feleletše mošomo wo o lego mafelelelong a letlakala.

Nako ya Bible: Bala kanegelo o rapele.

Thuto ya 3: Modiši yo bolo

Morutiši/Mothuši: Šupa seswantšho sa phiri gomme o ba botšiše gore ba bona eng. Lentšu le le ra gore “phiri”, ntšhaleng morago le le bitšeng. “phiri”, o le bitše o šupa seswantšho. Gape šupa seswantšho sa heke. Lentšu leo le rego “heke”, ntšhaleng morago le le bitšeng. A ba boledišane ka diheke tša metseng, sekolong le mafelong a mangwe ao ba a etelago

Polelo: Boledišanang ka nako ya bjale le nako yeo e tlogo le bontšha ka mehlala. Sehlopha se sengwe se bolele ka ga seo se diragalago gomme sehlopha se sengwe se bolele ka ga seo se tlogo diragala. Mohl. Ke a ja gona bjale, gosasa ke tla ja.

Go nyaka mantšu: Humana mantšu ao a feletšego go tšwa maratetšong.

Nako ya Bible: Bala kanegelo o rapele.

Go bala: Balang, feleletšang mantšu ao a ngwadilwego ka marothontho.

Tiragatšo: A ba dire tiragatšo yeo e lego ka ga phiri.

Thuto ya 4: Ngwana wa lehlaswa

Morutiši/Mothuši: Šupa tate seswantšhong e be o bitša lentšu le “tate”. Mme le bana ba di bitše ka go go latela. Gape bitša lentšu le “buti” gomme ba go šale morago ba le bitše. Ba hlalose tše ka modumo wa “t”. Bala kanegelo gomme bana ba diragatše seo ba se kwelego kanegelong. Ba arole ka dihlopha gore bohle ba humane monyetla.

Polelo: Lokela mantšu ao a tlogetšwego.

Mošomo: A ba latele ditaelo.

Go bala: A ba bale polelo.

Go ngwala: A ba feleletše mantšu ao a ngwadilwego ka marothontho.

Thuto ya 5: Ke thuše mang?

Morutiši/Mothuši: Ba bontšhe seswantšho sa tonki, ba bitše lentšu le “tonki” ka go go šala morago. Hlalosa modumo wa “t”. A ba šupe moruti seswantšhong, ba boledišane ka mošomo wa moruti. Bala kanegelo.

Tiragatšo: Ba dumelele ba dire tiragatšo ka kanegelo. Ba hlalose tše ka moagišane yo mogau.

Polelo: A ba kgethe gomme ba swaye dikarabo tšeo di nepagetšego. Ba arole ka dihlopha gomme ba arabe dipotšišo. Netefatša gore dihlopha ka moka di humana mehuta ka moka ya dipotšišo.

Mošomo: A ba feleletše ba tsentshe mantšu ao a tlogetšwego.

Go bala: A ba bale polelo.

Go ngwala: A ba feleletše mantšu ao a nago le marothontho.

Thuto ya 6: Dira tiro yeo e lokilego

Morutiši/Mothuši: Šupa seswantšho sa papetlana ya silibera, a ba boledišane ka seswantšho seo gomme o ba botšiše dipotšišo; Naa le sa gopola lentšu le “papetlana ya silibera” le ra go reng? Ba bontšhe gape seswantšho sa bašomi. Bitša lentšu le “bašomi” gomme ba go šale morago ba le bitše. Ba hlalose tše gore papetlana ya silibera le bašomi ke eng.

Bala kanegelo: Bontšha diswantšho ka se tee ka se tee. Putsa mošomi wa mathomo ka naleli kgareng.

Nako ya Bible: Bala kanegelo o rapele.

Go ngwala: A ba feleletše mantšu ao a ngwadilwego ka marothontho.

Polelo: A ba tsentšhe mantšu dikgobeng tšeo di tlogetšwego. Ba amantšhe mantšu le dinomoro.

Ditsela tše dingwe tša go tšwetša pele polelo ya Sepedi.

- Go ngwala moyeng goba mabung ka menwana ya gago
- Go ngwala dipolelo ka tatelano
- Dipotšišo: Botšiša tše bjalo ka Kae? Neng? Goreng? Bjang? Eng?
- Kamano: mohl. Sefapano sa X se sehwiudu se bolela gore “aowa”
- Tlotlontšu yeo e beilwego leboteng
- Go phaphatha diatla le go bala medumo
- Difolešekarata
- Go thala
- Dipalo: Go bala matseno a kanegelo. Botšiša dipotšišo tše bjalo ka, “Modumo wa mathomo le wa mafelelo mo lentšung leo o le filwego ke efe?”
- Go bušeletša kanegelo yeo ba bego ba e theeditše goba ba e rutilwe
- Go bala ka sehlopha goba le morutiši
- Mantšu ao a bitšwago kgafetšakgafetša
- Go šomišana ka dihlopha

Hlokomela: O se ke wa kitimišetša gore bana ba bale ka lebelo. Tšea nako o lebelele seemo sa go bala seo ba lego go sona. Ba dumelele go tšea nako ya bona. Gatelela kgopolo dilong tšeo ba tsebago go di dira gore ba ithute ka tiragatšo le ka boiketlo.

Thuto ya 7: Go bjala peu

Morutiši/Mothuši: Nako ya bjale le nako yeo e fetilego. Ba hlohleletše go hlama dipolelo tšeo di lego ka thutong ka ga nako ya bjale le nako yeo e fetilego.

A ba bolele ka peu yeo e ileng ya bjale le moo e ilego ya wela gona:

- Tseleng
- Leswikeng
- Sethokgweng le meetlweng
- Mmung wo mobotse

Ba hlalose tše ka ga seo Jesu a bolelago ka sona.

Thoma poledišano ka ga go bjala

- Lerato
- Mogau
- Go bolela nnete

Leka ka maatla gore ngwana yo mongwe le yo mongwe a be le seabe polelong ye. Ba hlohleletše gore ba bjale peu ya bona dikomikaneng tša yokate gomme ba lebelele ka mo di golago ka gona.

Thuto ya 8: Mehlare ye bose e dira dienywa tše bose

Morutiši/Mothuši: A ba arabe dipotšišo tše di ngwadilwego pukung. O ka ba botšiša le dipotšišo tše dingwe tše di sego gona pukung. A ba arabe dipotšišo ka Ee goba Aowa.

Poledišano: Ba bolele ka mohlare wo o bego o tlo rengwa. Lebaka la gore o se ke wa rengwa ke lefe? Leka gore ngwana yo mongwe le yo mongwe a be le seabe polelong ye.

Mošomo: Ba hlohletše go thala mohlare, ba tsentshe matlakala, makala le dienywa. Ba rete go seo ba se dirilego.

Go ngwala: A ba ngwale mantšu ao a ngwadilwego ka marothontho.

Thuto ya 9: Aga ntlo ya gago godimo ga leswika

Morutiši/Mothuši: Gonabjale/Nakong yeo e fetilego

A ba dire mošomo wo o lego pukung. Ba hlame le dipolelo tše dingwe tše di sego gona ka pukung. Ba hlohletše go nagana ka dipolelo tša bona. Ba hlalose tše ka monna yoo a ilego a aga ntlo ya gagwe mmung wa leswikeng.

Go bolela: A ba bolele ka mehuta yeo e fapafapanego ya dintlo le ka mo di šireletšegilego ka gona.

- Ditente
- Mekhukhu
- Dintlo tša ditena
- Dintlo tša mapolanka
- Ntlo ya bjang

Mošomo: A ba age dintlo ka mapokisana a dieta ba šomiša semamaretši, dikero le dilo tše dingwe tša go kgabiša.

A ba opele koša yeo e boelago ka monna yo bohlale o šomiša koša ya go ithomela.

Go ngwala: A ba feleletše mantšu ao a ngwadilwego ka marothontho.

Thuto ya 10: Makgarebe a lesome

Morutiši/Mothuši: Morago ga go ba balela kanegelo, ba hlalose tše gore e ka ga eng. O ka kgetha baithuti ba lesome bao ba lekago go diragatša kanegelo. A ba dire mabone ka dipampiri.

Ba hlalose tše mantšu a bjalo ka ao a latelago:

- Dihlalefi
- Mašilo
- Bošegogare
- Monyadi
- Lenyalo

Mošomo: Ba hlohletše go dira dišupanako ba šomiša dipampiri le mafofa.

Polelo: A ba bolele ka malatodi o ba biletše mantšu a mangwe ao a sego gona ka thutong.

Ba hlohletše go tla ka mantšu ao e lego a bona gomme ba thuše le ba bangwe ka phapošing.

Go bala: A ba dire mošomo wa dipalo wo o lego pukung ya bona gore ba tsebe dipalo.

Thuša o šomiše puku ye gabotse. Ge e ba go na le seo se bonalago o ka re maemo a sona a imela bana ba phapoši ya gago, o se ke wa se gatelela. Dumelela baithuti ba gago ba dire seo ba ka kgonago go se dira. Kgotlelela dilong tše ba sa tsebeng go di dira. Go bohlokwa gore o se ke wa ba nola mooko ge go etla go baleng!